

повинен логічно пов'язуватись з іншими, а наступний матеріал повинен базуватись на попередньому.

Треба навчити студентів структурно-графічним аналізом, що допомагає розвивати пізнавальні інтереси, творче мислення, а також формує науковий світогляд.

Істотною властивістю графічного зображення є їх синоптичність (від грец. *synoptikos* — оглядати все разом). Це означає, що графічні зображення дають змогу одним поглядом осягнути всю сукупність виробничих, економічних, статистичних або інших показників, бачити в них спільне або протилежне, що важливо при економічному аналізі.

Графічні зображення мають пізнавальну і аналітичну властивість. Ґрунтовне дослідження соціально-економічних показників надзвичайно полегшується діаграмами.

Викладачам кафедр корисно вдатися до наочної інтерпретації лекційного матеріалу курсів та практично-семінарських занять.

Н. О. Тимочко, канд. екон. наук, доцент

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Зміни у навчальному процесі в бік різкого скорочення аудиторних годин (як лекційних, так і семінарських) ставить перед викладачами надзвичайно важливе завдання: побудувати навчальний план таким чином, щоб об'ємний матеріал курсів (як історія господарства, так і історія економічних учень) був донесений до студента повністю. При цьому слід врахувати, що курси наші викладаються у 1—4 семестрах, тобто студенти, особливо першкурсники, ще багато в чому залишаються учнями школи, які звикли до зовсім іншого підходу у викладі матеріалу, «розжовування» його, численних повторів тощо.

Таким чином, питання організації самостійної роботи, зокрема індивідуальної під контролем викладача, є надзвичайно актуальним і вимагає пошуку та застосування різних її форм. У курсі «Економічна історія» нами була розроблена та застосовується на практиці відповідна методика, яка дозволяє, на наш погляд, певною мірою забезпечити зазначену мету. Теми, які винесені на повністю самостійне вивчення (а таких тем у робочій програмі курсу є дві) передбачають заходи, спрямовані на певну допомогу з боку викладача у засвоєнні їх, а також на організацію роботи з їх вивчення. Розроблений і доведений до студентів графік до кож-

ної з тем включає у себе консультації викладача і здачу матеріалу у двох формах: у вигляді письмового міні-заліку за контрольними запитаннями, які наведено у методичних вказівках або у вигляді творчого завдання, вимоги до якого також пропонуються студентам відразу. За результатами підводяться підсумки першого та другого модулів.

Перший варіант дозволяє викладачеві перевірити загальне засвоєння теми «класичним», так би мовити, шляхом. Другий же дозволяє підвести студента до більш високого рівня засвоєння матеріалу. Він передбачає або більш глибоке ознайомлення з документальним матеріалом, як це пропонується у модулі першому (аналіз статей «Руської правди»), або ґрунтовне аналітичне вивчення відповідного підрозділу теми із складанням порівняльної таблиці (як у модулі другому).

На наш погляд, такий підхід дозволяє студентові самостійно визначитись, який із запропонованих методів контролю є для них більш зручним, а викладачеві з'ясувати, хто з них має здібності до творчої роботи, допомогти таким студентам у розвитку цих здібностей, що врешті-решт повинно дати поштовх до подальшої творчості, залучення таких студентів до наукових досліджень у науковому студентському товаристві (НСТ).

Одночасно графік роботи над темою повинен спонукати студента працювати більш ритмічно, не затягувати і не відкладати на останній день здачу теми, що також є досить важливим аспектом його до самостійної роботи над навчальним матеріалом.

Таким чином, запропонована нами методика організації індивідуальної роботи із студентами дає можливість, на наш погляд, певною мірою розв'язати проблему, яка виникла при переході до нових навчальних планів з обмеженою кількістю аудиторних годин, і забезпечити більш ґрунтовне засвоєння навчального матеріалу.

М. М. Логінов, канд. іс. наук, доцент

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДИСЦИПЛІН «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНИХ УЧЕНЬ» І «ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ» НА ЗАОЧНОМУ ТА ВЕЧІРНЬОМУ ФАКУЛЬТЕТАХ

У педагогічній теорії, літературі та в практиці ефективність пізнавальної діяльності тих, кого навчають, часто-густо розглядається як результативність навчання. Визначити ефективність